

Streszczenie rozprawy doktorskiej pt.:

SPORT FOR EVERYONE: EVALUATING ACCESSIBILITY IN OUTDOOR PUBLIC SPACES WITH ATTENTION TO PEOPLE WITH DISABILITIES

SPORT DLA WSZYSTKICH: OCENA DOSTĘPNOŚCI ZEWNĘTRZNYCH PRZESTRZENI PUBLICZNYCH Z UWZGLĘDNIENIEM OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

Autor: Mgr **Najmaldin Al-Taesh**

Promotor: Dr hab. inż. arch. **Katarzyna Ujma-Wąsowicz**, prof. PŚ

Zewnętrzne przestrzenie publiczne stają się coraz bardziej popularnymi miejscami promowania sportu i aktywności fizycznej dla wszystkich. Niniejsza rozprawa bada, w jaki sposób przestrzenie te mogą motywować każdą osobę do uprawiania sportu, w szczególności osoby z niepełnosprawnościami. Badania podkreślają rosnące zapotrzebowanie na dostępne zewnętrzne przestrzenie publiczne, takie jak ulice, parki i place zabaw, biorąc pod uwagę rosnącą liczbę osób niepełnosprawnych i ich niski poziom zaangażowania w sport i aktywność fizyczną. Teza identyfikuje krytyczne bariery, wynikające z fizycznych cech projektowych przestrzeni publicznych, które utrudniają niepełnosprawnym użytkownikom uczestnictwo.

Nie ma wystarczających badań dotyczących relacji między osobami niepełnosprawnymi a fizycznymi cechami miejskich przestrzeni publicznych w kontekście uczestnictwa tychże osób w sporcie. Ponadto, pomimo istniejącej literatury na temat uniwersalnego projektowania i standardów dostępności, wiele unowocześnionych rekreacyjnych i miejskich przestrzeni publicznych nadal nie jest w pełni dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych w środowisku sportowym. Niniejsza rozprawa doktorska ma na celu wypełnienie następujących trzech kluczowych luk badawczych:

1. Pomimo rosnącej świadomości znaczenia miejskich przestrzeni publicznych w promowaniu sportu dla wszystkich, istnieje ograniczona wiedza na temat konkretnych czynników, które zachęcają lub utrudniają uczestnictwo. Dlatego potrzebna jest kompleksowa analiza w celu określenia, które cechy wpływają na projektowanie miejskich przestrzeni publicznych w kształtowaniu miast sportowych dla wszystkich.

2. Centra miast stały się miejscem organizacji biegów ulicznych, wraz z rosnącym zainteresowaniem udziału osób niepełnosprawnych. Mimo to, badania dotyczące wpływu cech przestrzeni publicznej na niepełnosprawnych biegaczy są ograniczone. Niniejsza rozprawa bada postrzegane bariery fizyczne w miejskich przestrzeniach publicznych, w szczególności przestrzenie "między budynkami", które utrudniają niezależne uczestnictwo osób niepełnosprawnych.
3. Udział osób z niepełnosprawnościami w obszarach rekreacyjnych jest ograniczony ze względu na bariery projektowe, środowiskowe i związane z bezpieczeństwem. Aby rozwiązać ten problem, niniejsza rozprawa bada i ocenia fizyczne cechy terenów rekreacyjnych na świeżym powietrzu. Wykorzystuje również metody jakościowe i ilościowe, aby zrozumieć, co utrudnia osobom niepełnosprawnym samodzielne korzystanie z terenów rekreacyjnych i zabaw, zgodnie z uniwersalnymi standardami projektowania i dostępności.

Aby wypełnić luki w istniejących badaniach, głównym celem niniejszej rozprawy jest kompleksowe zbadanie kluczowych czynników wpływających na fizyczne cechy zewnętrznych przestrzeni publicznych w promowaniu sportu dostępnego dla wszystkich. W szczególności koncentruje się ono na ocenie dostępności i użyteczności cech zrewitalizowanych zewnętrznych terenów rekreacyjnych w różnych kontekstach geograficznych, w oparciu o uniwersalne zasady projektowania oraz międzynarodowe i lokalne standardy dostępności, umożliwiając tym samym osobom niepełnosprawnym niezależne uczestnictwo w zewnętrznych przestrzeniach rekreacyjnych.

Aby osiągnąć ten cel, w niniejszej rozprawie poszukiwano odpowiedzi na cztery pytania badawcze, z których każde zostało przeanalizowane w osobnych rozdziałach (od drugiego do piątego). Rozdział pierwszy to ogólne wprowadzenie do tematyki pracy, w tym omówienie znaczenia trendów i zmian politycznych w promowaniu dostępnego sportu dla wszystkich w otwartych przestrzeniach publicznych, w szczególności dla osób niepełnosprawnych. Obejmuje również luki badawcze, ramy koncepcyjne, cel i pytania badawcze, projekt badawczy oraz zarys pracy magisterskiej. Rozdziały 2, 3, 4 i 5 zostały napisane jako osobne opublikowane artykuły. Rozdział szósty to podsumowanie badań.

Streszczenie rozprawy doktorskiej pt.:

SPORT FOR EVERYONE: EVALUATING ACCESSIBILITY IN OUTDOOR PUBLIC SPACES WITH ATTENTION TO PEOPLE WITH DISABILITIES

SPORT DLA WSZYSTKICH: OCENA DOSTĘPNOŚCI ZEWNĘTRZNYCH PRZESTRZENI PUBLICZNYCH Z UWZGLĘDNIENIEM OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

Autor: Mgr Najmaldin Al-Taesh

Promotor: Dr hab. inż. arch. Katarzyna Ujma-Wąsowicz, prof. PŚ

Zewnętrzne przestrzenie publiczne stają się coraz bardziej popularnymi miejscami promowania sportu i aktywności fizycznej dla wszystkich. Niniejsza rozprawa bada, w jaki sposób przestrzenie te mogą motywować każdą osobę do uprawiania sportu, w szczególności osoby z niepełnosprawnościami. Badania podkreślają rosnące zapotrzebowanie na dostępne zewnętrzne przestrzenie publiczne, takie jak ulice, parki i place zabaw, biorąc pod uwagę rosnącą liczbę osób niepełnosprawnych i ich niski poziom zaangażowania w sport i aktywność fizyczną. Teza identyfikuje krytyczne bariery, wynikające z fizycznych cech projektowych przestrzeni publicznych, które utrudniają niepełnosprawnym użytkownikom uczestnictwo.

Nie ma wystarczających badań dotyczących relacji między osobami niepełnosprawnymi a fizycznymi cechami miejskich przestrzeni publicznych w kontekście uczestnictwa tychże osób w sporcie. Ponadto, pomimo istniejącej literatury na temat uniwersalnego projektowania i standardów dostępności, wiele unowocześnionych rekreacyjnych i miejskich przestrzeni publicznych nadal nie jest w pełni dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych w środowisku sportowym. Niniejsza rozprawa doktorska ma na celu wypełnienie następujących trzech kluczowych luk badawczych:

1. Pomimo rosnącej świadomości znaczenia miejskich przestrzeni publicznych w promowaniu sportu dla wszystkich, istnieje ograniczona wiedza na temat konkretnych czynników, które zachęcają lub utrudniają uczestnictwo. Dlatego potrzebna jest kompleksowa analiza w celu określenia, które cechy wpływają na projektowanie miejskich przestrzeni publicznych w kształtowaniu miast sportowych dla wszystkich.

2. Centra miast stały się miejscem organizacji biegów ulicznych, wraz z rosnącym zainteresowaniem udziału osób niepełnosprawnych. Mimo to, badania dotyczące wpływu cech przestrzeni publicznej na niepełnosprawnych biegaczy są ograniczone. Niniejsza rozprawa bada postrzegane bariery fizyczne w miejskich przestrzeniach publicznych, w szczególności przestrzenie "między budynkami", które utrudniają niezależne uczestnictwo osób niepełnosprawnych.
3. Udział osób z niepełnosprawnościami w obszarach rekreacyjnych jest ograniczony ze względu na bariery projektowe, środowiskowe i związane z bezpieczeństwem. Aby rozwiązać ten problem, niniejsza rozprawa bada i ocenia fizyczne cechy terenów rekreacyjnych na świeżym powietrzu. Wykorzystuje również metody jakościowe i ilościowe, aby zrozumieć, co utrudnia osobom niepełnosprawnym samodzielne korzystanie z terenów rekreacyjnych i zabaw, zgodnie z uniwersalnymi standardami projektowania i dostępności.

Aby wypełnić luki w istniejących badaniach, głównym celem niniejszej rozprawy jest kompleksowe zbadanie kluczowych czynników wpływających na fizyczne cechy zewnętrznych przestrzeni publicznych w promowaniu sportu dostępnego dla wszystkich. W szczególności koncentruje się ono na ocenie dostępności i użyteczności cech zrewitalizowanych zewnętrznych terenów rekreacyjnych w różnych kontekstach geograficznych, w oparciu o uniwersalne zasady projektowania oraz międzynarodowe i lokalne standardy dostępności, umożliwiając tym samym osobom niepełnosprawnym niezależne uczestnictwo w zewnętrznych przestrzeniach rekreacyjnych.

Aby osiągnąć ten cel, w niniejszej rozprawie poszukiwano odpowiedzi na cztery pytania badawcze, z których każde zostało przeanalizowane w osobnych rozdziałach (od drugiego do piątego). Rozdział pierwszy to ogólne wprowadzenie do tematyki pracy, w tym omówienie znaczenia trendów i zmian politycznych w promowaniu dostępnego sportu dla wszystkich w otwartych przestrzeniach publicznych, w szczególności dla osób niepełnosprawnych. Obejmuje również luki badawcze, ramy koncepcyjne, cel i pytania badawcze, projekt badawczy oraz zarys pracy magisterskiej. Rozdziały 2, 3, 4 i 5 zostały napisane jako osobne opublikowane artykuły. Rozdział szósty to podsumowanie badań.

Metody zastosowane w niniejszej rozprawie obejmują studia przypadków (obserwacja i ocena), badania ankietowe 110 osób niepełnosprawnych (badania przekrojowe) oraz kompleksowe przeglądy literatury. Do oceny dostępności i użyteczności ulic, a także zrewitalizowanych parków publicznych i przestrzeni do zabawy na świeżym powietrzu w różnych krajach, w celu uwzględnienia różnych grup użytkowników (dzieci, młodzieży, dorosłych, osób starszych i osób niepełnosprawnych) wykorzystano zasady projektowania uniwersalnego wraz z międzynarodowymi i krajowymi (polskimi) standardami dostępności.

Pierwsze pytanie badawcze postawione w rozdziale drugim brzmi: **Jakie czynniki ułatwiają lub utrudniają uczestnictwo w sporcie powszechnym i w jaki sposób kształtują miejskie przestrzenie publiczne, aby stworzyć inkluzywne, dostępne dla wszystkich miasta sportowe?**

Badania wykazały, że funkcjonalne rozdysponowanie przestrzeni sportowych, tj. ich organizacja i programowanie oraz czynniki środowiskowe mają wpływ na tworzenie atrakcyjnych środowisk na odbywania się nieformalnych zajęć sportowych dla wszystkich w środowisku miejskim. Studium wykazało także, że zwiększenie liczby obiektów sportowych, zapewnienie ich bliskości do obszarów mieszkalnych oraz zagwarantowanie łatwego dostępu i bezpieczeństwa może zachęcić różne grupy, w tym osoby niepełnosprawne i starsze, do uprawiania sportu. Z drugiej strony udowodniło, że odległość, nierówny dostęp i nierównomierne rozmieszczenie zewnętrznych obiektów sportowych w dzielnicach może zniechęcać do uczestnictwa. Ponadto obiekty sportowe mogą służyć jako miejsca spotkań towarzyskich, przyczyniając się do wizerunku miast sportowych, które są przyjazne dla wszystkich.

Organizowanie i programowanie zajęć multisportowych dla wszystkich grup w różnym czasie może tworzyć żywe środowiska społeczne na świeżym powietrzu i kształtować miasta sportowe. Wyniki rozdziału drugiego pokazują, że współpraca z wieloma agencjami i grupami nieformalnymi zwiększa zaangażowanie w sport i sprzyja silnym relacjom wśród uczestników, co może zwiększyć częstotliwość uczestnictwa. Jednak niektórzy organizatorzy działają jako blokujący, prowadząc do konfliktów i zmniejszenia uczestnictwa. Dlatego koniecznym powinno być zezwolenie różnym grupom społecznym na planowanie niektórych z tych wydarzeń. Niniejszy rozdział pokazuje także, że przestrzenie publiczne mogą służyć jako miejsca zarówno dla sportów zorganizowanych, jak i nieformalnych, umożliwiając szeroki zakres wydarzeń w pobliżu obszarów mieszkalnych, tworząc w ten sposób więcej możliwości dla wszystkich mieszkańców

miasta i zwiększając uczestnictwo. Dalsze ustalenia ujawniają, że organizatorzy sportu czasami wykorzystują przestrzenie publiczne do celów marketingowych i generowania przychodów, co negatywnie wpływa na uczestników. Ponadto kwestie zarządzania i utrzymania są często pomijane przy projektowaniu otwartych przestrzeni publicznych; w rezultacie należy wnioskować, iż współpraca między władzami lokalnymi a podmiotami prywatnymi ma kluczowe znaczenie.

Istotnym elementem rozważań jest jakość środowiska miejskiego, która ma duży wpływ na uprawianie sportów na świeżym powietrzu. Atrakcyjne przestrzenie zewnętrzne mogą zwiększyć częstotliwość uczestnictwa. Wyniki badań wskazują także, że wprowadzanie w sportową przestrzeń miasta zielonej i niebieskiej infrastruktury odgrywają kluczową rolę w tworzeniu atrakcyjnych miejsc, w których rośnie liczba osób uprawiających sport i aktywność fizyczną. Ponadto, jakość elementów przestrzeni sportowych - takich jak wygodne nawierzchnie, poczucie bezpieczeństwa i środowisko życia - może zachęcać do uczestnictwa.

Zgodnie z wynikami tego rozdziału, cechy urbanistyczne i architektoniczne przestrzeni publicznych w nowoczesnych miastach, takie jak estetyka, fascynujący design i dostępność dla wszystkich grup wiekowych, w tym osób niepełnosprawnych, mogą zachęcić ludzi w każdym wieku do uprawiania sportu. Zatem ważnym jest, aby wziąć pod uwagę bezpieczeństwo i atrakcyjność środowiska fizycznego, ponieważ mają one znaczący wpływ na uczestnictwo w sporcie. Integracyjność i wielofunkcyjność są kluczowymi czynnikami w planowaniu i projektowaniu programów rewitalizacji miast w celu dostosowania przestrzeni publicznych do bardziej dostępnych miejsc dla wszystkich, zachęcając w ten sposób do szerszego uczestnictwa w sporcie dla każdego.

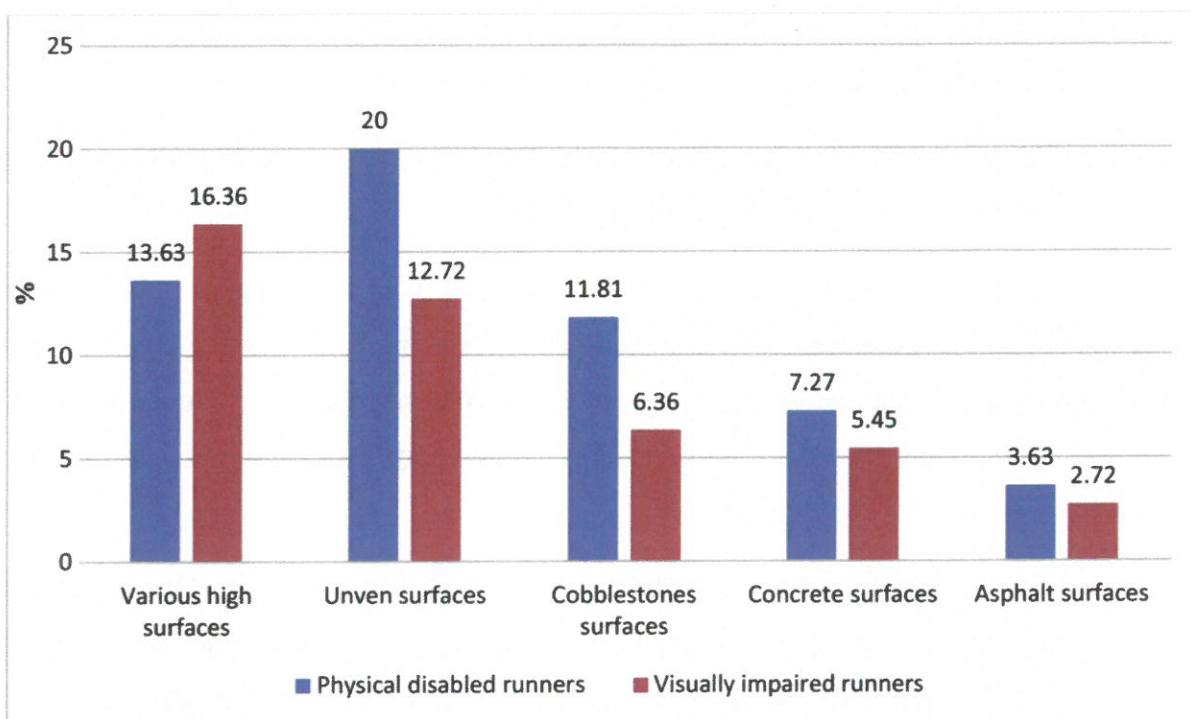
Podsumowując, w niniejszym rozdziale stwierdzono, że miejskie przestrzenie publiczne są ważnymi lokalizacjami dla nieformalnych zajęć sportowych. Dobrze zaprojektowane przestrzenie publiczne są niezbędne, aby zachęcić wszystkich do uprawiania sportu. W badaniu zidentyfikowano czynniki, które ułatwiają lub utrudniają uprawianie sportu w miejskich przestrzeniach publicznych, w tym:

- **Przestrzenne obiekty sportowe** (np. lokalizacja, dostępność, związek z przestrzenią publiczną, odległość i bliskość, widoczność i otwarcie).

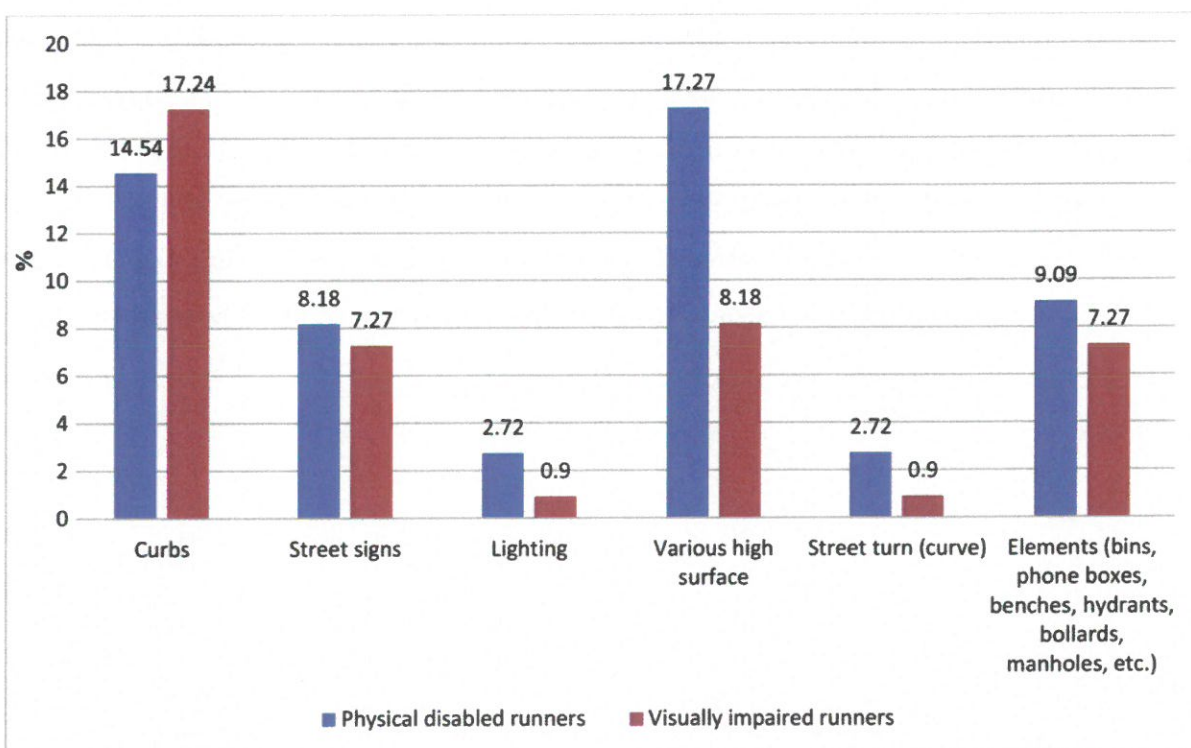
- **Czynniki organizacyjne i programowe** (np. zestaw programów, rozwój przestrzeni i obiektów sportowych, utrzymanie oraz polityka i grupy docelowe).
- **Czynniki środowiskowe** (np. jakość nawierzchni sportowych, dostępność, naturalne przestrzenie, adaptacja i “przyjazność” przestrzeni).

Drugie pytanie badawcze postawione w rozdziale trzecim brzmi następująco: **Jakie cechy fizyczne w miejskich przestrzeniach publicznych tworzą bariery z uwagi na potrzeby ulicznych biegaczy, którymi są osoby z niepełnosprawnością fizyczną i z dysfunkcją wzroku oraz w jaki sposób można zidentyfikować te bariery i zająć się nimi w celu poprawy dostępności w środowisku biegowym?**

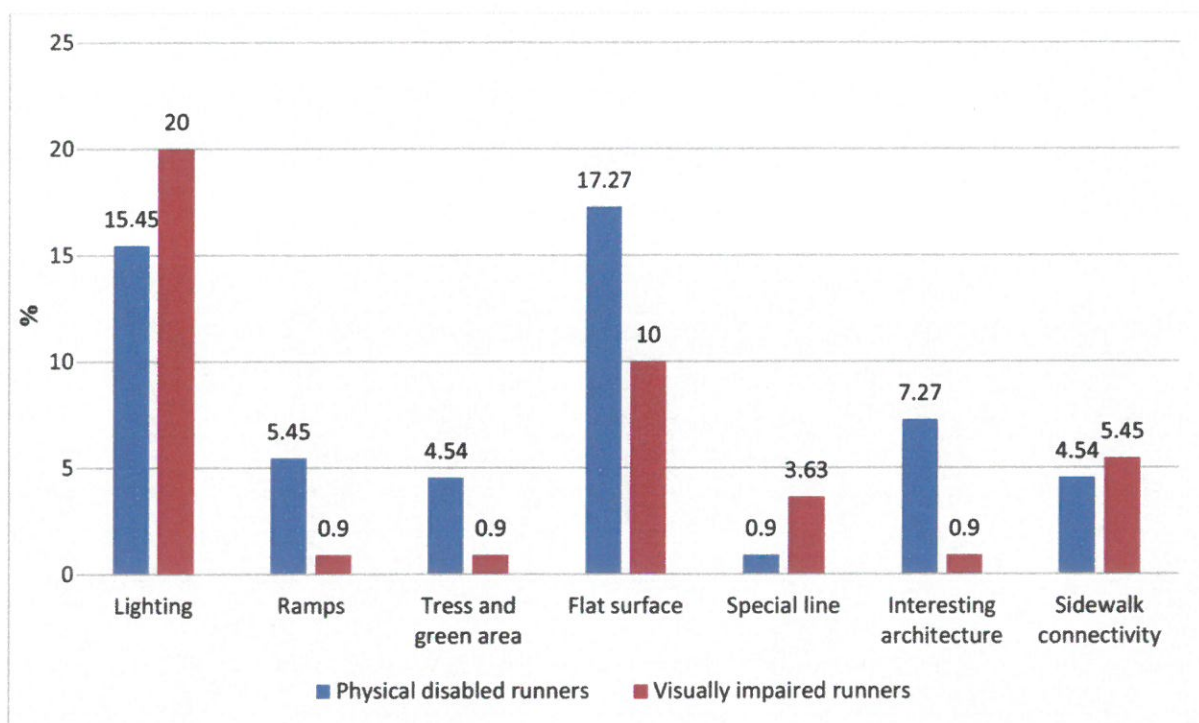
Wyniki niniejszego rozdziału wskazują, że ocena postrzeganych nawierzchni ulic i ich stałych elementów wskazuje, iż stanowią one ogromną barierę dla biegaczy niepełnosprawnych fizycznie i niedowidzących. Badania podkreślają, że należy unikać niektórych rodzajów nawierzchni ulic które są niebezpieczne dla obu grup: w tym nierówne i wyboiste nawierzchnie, nagłe różnice poziomów, czy brukowane ścieżki (Rys. 1). Ponadto bariery między budynkami, takie jak krawężniki, pojazdy, rowerzyści, niewłaściwe rozmieszczenie elementów ulicznych, oznakowanie, oświetlenie, drzewa i tereny zielone, ławki i kosze na śmieci (Rys. 2) negatywnie wpływają na organizację biegu dla niepełnosprawnych biegaczy. Okazało się jednak, że niepełnosprawni biegacze zidentyfikowali również pozytywne atrybuty między budynkami, takie jak gładkie powierzchnie i ciekawa architektura (osoby z niepełnosprawnością fizyczną) oraz oświetlenie, łączność chodników i ulic oraz ścieżki dotykowe (osoby z dysfunkcją wzroku) (Rys. 3).

Rys. 1. Postrzeganie przez biegaczy niepełnosprawnych fizycznie i niedowidzących unikania różnych nawierzchni w środowisku biegowym.

Rys. 2. Postrzeganie przez biegaczy niepełnosprawnych fizycznie i niedowidzących stałych elementów ulic, które negatywnie wpływają na organizację biegania w środowisku miejskim.

Rys. 3. Postrzeganie przez biegaczy niepełnosprawnych fizycznie i niedowidzących stałych elementów ulic, które pozytywnie wpływają na organizację biegania w środowisku miejskim.

W rozdziale wykazano, że źle zaprojektowane przestrzenie publiczne utrudniają i uniemożliwiają niepełnosprawnym biegaczom samodzielne uczestnictwo w biegach ulicznych. Dlatego też praktycy miejscy muszą nadać priorytet rewitalizacji między budynkami poprzez poprawę dostępności, aby usunąć przeszkody i zachęcić wszystkich do uczestnictwa.

Trzecie pytanie badawcze, omówione w rozdziale czwartym, brzmi następująco: **Jakie konkretne interwencje projektowe i ulepszenia dostępności są potrzebne, aby zoptymalizować inkluzywność i użyteczność Strefy Aktywności w mieście Chorzów w Polsce dla osób niepełnosprawnych, w oparciu o zasady projektowania uniwersalnego i lokalne standardy?**

Wyniki rozdziału czwartego ujawniły znaczenie włączenia zasad projektowania uniwersalnego oraz w oparciu o tutaj: "Warszawskie Standardy Dostępności" (Rys. 5). Elementy te obejmują wejścia, ścieżki, nawierzchnie, urządzenia do zabawy, meble miejskie (znaki, oświetlenie, ławki, kosze na śmieci) i miejsca parkingowe.

Badanie wykazało, że wejście nie jest w pełni dostępne ze względu na jego podwyższoną wysokość. Powierzchnie ścieżek są równe, stabilne i dobrze utrzymane, umożliwiając swobodne poruszanie się osobom korzystającym z urządzeń ułatwiających poruszanie się, takich jak wózki

inwalidzkie lub chodziki. Ścieżki nie są jednak całkowicie wolne od barrier, co zostało spowodowane niektórymi elementami w przestrzeni, w tym brakiem wskaźników dotykowych, które pomagałyby osobom z niepełnosprawnością wzroku w poruszaniu się po przestrzeni rekreacyjnej.

Rys. 5: Lokalizacja Strefy Aktywności w Chorzowie, Polska

Niektóre miejsca są dostępne dla użytkowników w każdym wieku i z różnych grup. Jednak kilka z nich jest niedostępnych dla osób niepełnosprawnych ze względu na różne poziomy powierzchni. Niektóre ławki zaspokajają różne potrzeby i są dogodnie zlokalizowane, ale nie wszystkie są odpowiednie dla osób z różnymi dysfunkcjami. Chociaż obszar zapewnia odpowiednie oświetlenie, jego umiejscowienie może stanowić barierę. Tablica informacyjna zawiera plan rozlokowania atrakcji, ale osoby niedowidzące nie mogą zrozumieć podanych informacji. Ponadto brakuje wyraźnego oznakowania kierującego do miejsc parkingowych. Na podstawie oceny

uniwersalnego projektowania (UD) i Warszawskich Standardów Dostępności (WAS), niniejsze badanie wykazało, że Strefa Aktywności nie posiada cech, które uczyniłyby ją bardziej przyjaznym miejscem rekreacji dla wszystkich.

Czwarte pytanie badawcze postawione w rozdziale piątym brzmi następująco: **Jakie są różnice w dostępności i użyteczności przestrzeni do zabawy na świeżym powietrzu dla osób niepełnosprawnych w miejskich parkach publicznych na Węgrzech, w Polsce, Iraku i Arabii Saudyjskiej oraz w jaki sposób polityka krajowa, świadomość i praktyki planowania wpływają na projektowanie integracyjnych środowisk zabaw w tych krajach?**

Wyniki rozdziału piątego ujawniły kluczowe kwestie związane z projektowaniem, środowiskiem i bezpieczeństwem parków i przestrzeni do zabawy w czterech miejskich parkach publicznych, w tym City Park (Węgry), Silesia Park (Polska), Azadi Park (Irak) i King Fahd Central Park (Arabia Saudyjska), które potencjalnie utrudniają aktywność fizyczną osób niepełnosprawnych. Badanie to ocenia i porównuje kilka kwestii w parkach: dostępny parking, nawierzchnie ścieżek, dostęp do sprzętu do zabawy, toalety, ogrodzenia i oświetlenie (Rys. 10).

Badanie wykazało, że tylko City Park zapewniał dostępny parking, podczas gdy Silesia Park, Azadi Park i King Fahd Central Park nie były w pełni dostępne. Żaden z ocenianych parków nie spełniał wszystkich wymaganych kryteriów dla w pełni dostępnych miejsc parkingowych. Azadi Park i King Fahd Central Park miały kilka problemów, takich jak wysokie krawężniki, wąskie ścieżki i nierówne powierzchnie, w przeciwieństwie do City Park i Silesia Park. Problemy te stanowią wyzwanie dla użytkowników i stwarzają zagrożenie dla ich bezpieczeństwa. Nieregularne nawierzchnie ścieżek są kluczowymi przeszkodami w uprawianiu sportów na świeżym powietrzu i aktywności fizycznej przez osoby niepełnosprawne (Tabela 1).

W City Park i Silesia Park większość przestrzeni do zabawy ma płaskie powierzchnie bez stopni od ścieżki orientacyjnej do urządzeń do zabawy, co czyni je bardziej dostępnymi (Rys. 6 i 7). Jednak w Azadi Park i King Fahd Central Park większość urządzeń do zabawy nie ma dostępnych chodników do elementów na poziomie gruntu, co utrudnia korzystanie z placów zabaw osobom niepełnosprawnym (Rys. 8 i 9). Tylko City Park i Silesia Park zapewniły ogrodzenie przestrzeni do zabawy, choć ogrodzenia mogą w niezamierzony sposób ograniczać integrację poprzez ograniczanie punktów dostępu.

King Fahd Central Park i City Park oferują odpowiednie oświetlenie wzdłuż ścieżek komunikacyjnych, podczas gdy tylko King Fahd Central Park i Azadi Park zapewniają odpowiednie oświetlenie na placach zabaw. Większość Parku Śląskiego i Parku Azadi, wraz z ich głównymi drogami dojazdowymi, nie była oświetlona. Zaleca się odpowiednie oświetlenie w obszarach wielofunkcyjnych (np. korty tenisowe, boiska do koszykówki, skateparki i place zabaw), aby ułatwić wieczorne zajęcia dla starszych dzieci i dorosłych.

Tabela 1. Ocena dostępności i użyteczności przestrzeni zabaw w Parku Miejskim (Węgry), Parku Śląskim (Polska), Azadi Park (Irak) i King Fahd Central Park (Arabia Saudyjska)

Elementy oceny	Pytania oceniające	Park miejski w Budapeszcie	Park Śląski w Chorzowie	Azadi Park w Sulaimani	Centralny Park Króla Fahda w Maddnah
		Odpowiedni / Nieodpowiedni			
Miejsca parkingowe i przystanki autobusowe	• Czy są dostępne parkingi? • Czy najbliższy przystanek autobusowy znajduje się w odległości spaceru od wejścia na plac zabaw?	Odpowiednie Odpowiednie	Niewłaściwe Niewłaściwe	Niewłaściwe Niewłaściwe	Niewłaściwe Niewłaściwe
Powierzchnie ścieżek	• Czy główne ścieżki mają co najmniej 1,5 m szerokości? • Czy powierzchnia głównej ścieżki jest regularna i równa?	Odpowiednie Odpowiednie	Odpowiednie Odpowiednie	Niewłaściwe Niewłaściwe	Odpowiednie Niewłaściwe
Dostęp do urządzeń zabawowych i ich użyteczność	• Czy elementy naziemne są dostępne? • Czy dostępne są drogi do co najmniej 50% podniesionych elementów? • Czy między urządzeniami do zabawy a ścieżką orientacyjną występują kontrastujące kolory?	Odpowiednie Odpowiednie Odpowiednie	Odpowiednie Odpowiednie Niewłaściwe	Niewłaściwe Niewłaściwe Niewłaściwe	Odpowiednie Niewłaściwe Niewłaściwe
Oświetlenie i ogrodzenie	• Czy na placach zabaw lub dodatkowych ścieżkach jest	Odpowiednie Odpowiednie	Niewłaściwe Odpowiednie	Niewłaściwe Niewłaściwe	Odpowiednie Niewłaściwe

	odpowiednie oświetlenie? • Czy plac zabaw jest ogrodzony i ma co najmniej 1,2 m wysokości?				
Obszary odpoczynku	• Czy jest strefa odpoczynku?	Odpowiednie	Odpowiednie	Niewłaściwe	Odpowiednie
	• Czy obok strefy odpoczynku znajduje się odpowiednie miejsce na wózek inwalidzki? • Czy istnieje cicha, mniej stymulująca i bezpieczna przestrzeń, w której można się wyciszyć lub zrelaksować?	Odpowiednie	Odpowiednie	Odpowiednie	Odpowiednie
Restauracje	• Czy dostępna jest toaleta? • Czy droga do toalety jest dostępna?	Odpowiednie	Odpowiednie	Odpowiednie	Odpowiednie

Analiza przeprowadzonych badań wskazuje, że City Park jest przykładem dobrych praktyk w zakresie dostępności, podczas gdy Silesia Park i King Fahd Central Park wymaga ulepszeń. Azadi Park wymaga całkowitej transformacji, aby zapewnić wszystkim dostęp do parku i przestrzeni do zabawy.

Rys. 6. Przykład wyznaczonego parkingu - miejsce dla osób z niepełnosprawnościami w pobliżu placu zabaw w Parku Śląskim, Polska

Rys. 7. Przykład wysokiego krawężnika i schodów wzdłuż głównej ścieżki placu zabaw w King Fahd Central Park, Arabia Saudyjska.

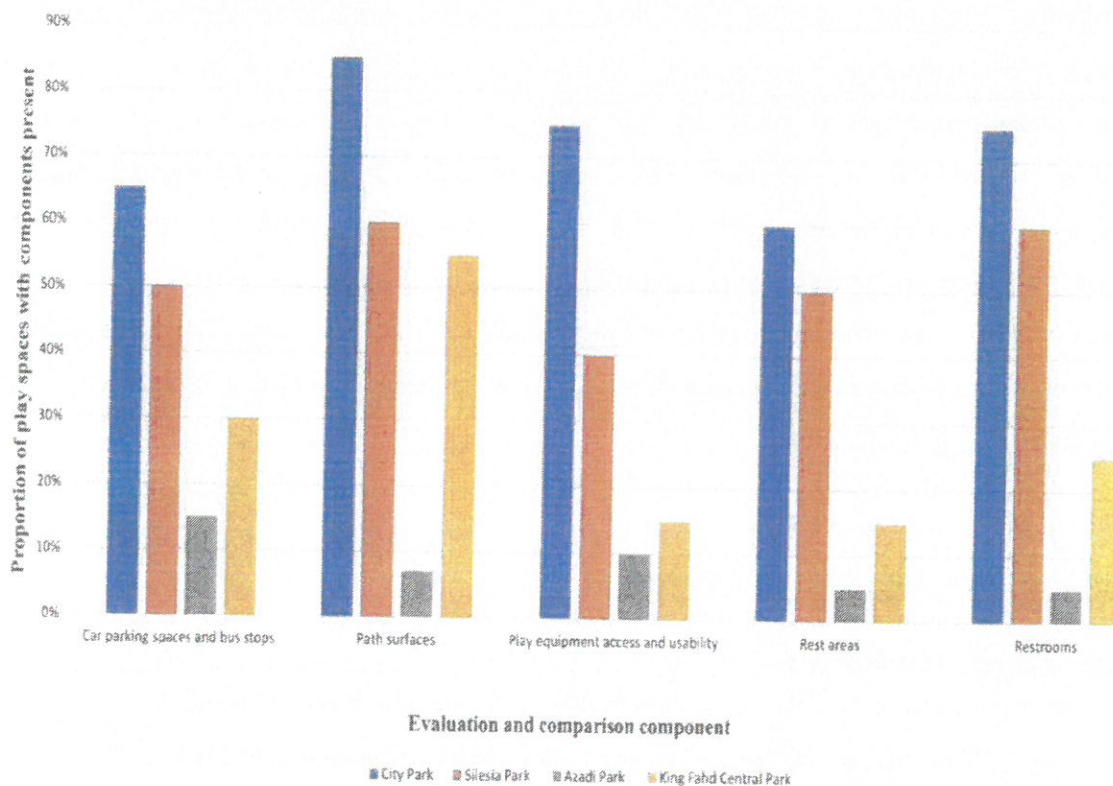

Rys. 8. Przykład urządzeń do zabawy i Strefa odpoczynku w City Park, Węgry.

Rysunek 9. Przykład schodów na głównej ścieżce do toalet w Azadi Park, Irak

Rozdział szósty (podsumowujący dysertację) przedstawia zalecenia i praktyczne implikacje dla praktyków, decydentów i władz lokalnych w zakresie planowania i projektowania urbanistycznego, a także w dziedzinie niepełnosprawności i sportu, w celu wdrożenia środków zwiększających integrację wszystkich usportowionych użytkowników przestrzeni, we wszystkich studiach przypadków. Zawiera również zalecenia dotyczące przyszłych badań i polityki, kładąc nacisk na uniwersalne projektowanie i standardy dostępności w rewitalizacji przestrzeni publicznych w celu promowania uczestnictwa w aktywności fizycznej wśród osób niepełnosprawnych.

Rys. 10. Porównanie wszystkich ocenianych elementów, w tym nawierzchni parkingów i ścieżek, sprzętu do zabawy, miejsc odpoczynku i toalet we wszystkich parkach publicznych.

Wyniki pracy podkreślają kluczową rolę jakości nawierzchni, elementów integracyjnych, dobrze wyposażonych miejsc, środków bezpieczeństwa i ogólnej dostępności w zewnętrznych przestrzeniach publicznych. W przypadku osób z niepełnosprawnościami czynniki te decydują o tym, czy mogą one w pełni angażować się w sport i aktywność fizyczną. **Zrealizowane badania opowiadają się za zwiększeniem świadomości wśród urbanistów, architektów krajobrazu, decydentów i praktyków w zakresie zapotrzebowania na integracyjną infrastrukturę sportową.** Podkreślają znaczenie przestrzegania standardów dostępności, aktywnego angażowania osób niepełnosprawnych w proces planowania oraz współpracy z organizacjami wspierającymi osoby niepełnosprawne w celu tworzenia powszechnie dostępnych środowisk. W ten sposób przestrzenie zewnętrzne mogą ewoluować w dynamiczne, integracyjne obszary, w których każdy, niezależnie od sprawności, może uczestniczyć w zajęciach rekreacyjnych i sportowych.

Podsumowując. Niniejsza dysertacja może, albo raczej powinna stanowić przyczynek do rozwoju integracyjnych i tętniących życiem miast sportowych, w których zewnętrzne przestrzenie publiczne służą jako przyjazne areny dla osób w każdym wieku i o różnych umiejętnościach. Badania te opowiadają się za ulepszonymi ramami politycznymi, integracją technologii wspomagających i wdrożeniem praktycznych wytycznych projektowych, aby zapewnić, by publiczne przestrzenie rekreacyjne były naprawdę inkluzywne. W rezultacie miejskie przestrzenie publiczne mogą stać się ośrodkami sportu dla wszystkich. Dobrze zaprojektowane, powszechnie dostępne obiekty sportowe wzmacniają również więzi społeczne, poprawiają samopoczucie i ogólny stan zdrowia społeczności.

PODSUMOWANIE WKŁADU WŁASNEGO AUTORA:

Rozdział pierwszy: Introduction

— konceptualizacja rozdziału, przygotowanie oryginalnej wersji opracowania.

Rozdział drugi: What factors influence the shaping of urban public spaces for sports cities? A systematic review

— konceptualizacja rozdziału, propozycja metodologii badań własnych: analiza - synteza – wnioski, przygotowanie oryginalnej wersji opracowania.

Rozdział trzeci: Introducing the physical barriers in the city in-between buildings for disabled runners

— konceptualizacja rozdziału, propozycja metodologii badań własnych: analiza - synteza – wnioski, przygotowanie oryginalnej wersji opracowania.

Rozdział czwarty: Enhancing accessibility and usability of outdoor recreation spaces for individuals with disabilities: A case study of the Activity Zone in Chorzów City, Poland

— konceptualizacja rozdziału, propozycja metodologii badań własnych: analiza - synteza – wnioski, przygotowanie oryginalnej wersji opracowania.

Rozdział piąty: Comparative study on evaluating accessibility and usability of parks and play areas for people with disabilities in urban public parks: A case study of Hungary, Poland, Iraq, and Saudi Arabia

— konceptualizacja rozdziału, propozycja metodologii badań własnych: analiza - synteza – wnioski, przygotowanie oryginalnej wersji opracowania.

Rozdział szósty: Conclusions and recommendations

— konceptualizacja rozdziału, przygotowanie oryginalnej wersji opracowania.

23.06.2025

Najmaldin Al.-Taesk
podpisano odręcznie przez autora